

Вивчіть з дітьми

Прислів'я.

- За рідний край життя віддай.
- Батьківщина – мати, умій за неї постояти.
- Та земля мила, де мати народила.
- Людина без Вітчизни – як соловей без пісні.
- Кожна травичка на своєму корені росте.
- Рідна земля і в жмені мила.

Широкі простори нашої України, є в ній міста і села, але в кожній людині є своя маленька батьківщина – місце, де вона народилася і живе. Місце проживання визначає адреса, яку дошкільнята повинні знати.

Пограйте з дітьми

- Д/гра “**Назви свою адресу**”.

Місто (село) _____

Вулиця _____

№ будинку _____ № квартири _____

№ телефону _____

- Д/гра “**Що ти знаєш про своє місто (село)?**”
1. Як називається твоє місто (село)?
 2. Звідки виникла його назва?
 3. Яка головна вулиця твого міста (села)?
 4. Які ще вулиці ти знаєш?
 5. Які пам'ятники є в місті (селі)?
 6. Чи знаєш ти підприємства свого міста (села)?

“Сім'я і родина – коріння людини ”

Згідно з програмою виховання дітей дошкільного віку “Малятко”, діти шести років мають знати своє ім'я, прізвище, скільки років, дату народження, пору року, в яку вони народилися, ім'я та по-батькові своїх рідних, вміти виявляти любов і повагу до батьків, інших членів своєї родини, знати про сімейні традиції, свята.

Пограйте з дітьми.

- Гра “**Знайди потрібну цифру**”.

Мета: з запропонованих цифр дитина має вибрати ту, яка відповідає кількості її років.

4 7 5 3 6 1

- Гра “**Що ти знаєш про сім'ю?**”

1. Із скількох людей складається ваша сім'я?
2. Як звать маму? (Ім'я, по-батькові).
3. Як звать тата?
4. Чи є в тебе брат (сестра)?

5. Скільки йому (їй) років?
6. Чи є в тебе дідусь, бабуся?
7. Як їх звуть?
8. Де та ким працюють мама і тато?

Свята народні та державні

Старші дошкільники мають пам'ятати основні свята року.

- Д/гра **“Що й коли святкуємо ми?”**
1. Коли буває свято жінок?
 2. Яке свято 1 січня?
 3. Що діти роблять 1 вересня?
 4. Коли ми святкуємо Різдво?
 5. Коли свято захисників країни?

Праця дорослих

Діти шести років повинні розуміти необхідність виконання дорослими своїх трудових обов'язків для здобуття потрібного результату, орієнтуватися в професіях дорослих, пов'язувати їх з місцем роботи, обладнанням, пристроями, якими люди користуються під час роботи.

Пограйте з дітьми.

- Д/гра **“Хто де працює?”**

Мета: доповнити вислів, скласти з ним речення.

кухар – ... (кухня)	муляр – ... (будівництво)
бібліотекар – ... (бібліотека)	вчитель – ... (школа)
швачка – ... (ательє)	лікар – ... (лікарня)
машиніст – ... (поїзд)	стюардеса – ... (літак)
продавець – ... (магазин)	перукар – ... (перукарня)
водій – ... (машина)	листоноша – ... (пошта)

- Д/гра **“Кому що потрібно?”**

Завдання: дитина повинна назвати предмети, якими користується під час роботи людина даної професії.

Лікар – ... (халат, ліки, термометр...).

Маляр – ... (пензлі, фарби...).

Кухар – ... (плита, посуд, продукти...).

Вчитель – ... (книги, зошити, ручки...).

Продавець – ... (ваги, гирі, товар, чеки, гроші).

Перукар – ... (ножиці, гребінець, халат, накидка, шампунь).

Листоноша – ... (сумка, листи, газети, журнали).

– Д/гра **“Хто це робить?”**

Зміст: дошкільник має за названою дією визначити професію людини.

навчає – ...(вчитель), шиє – ...(швачка) малює – ... (художник)
лікує – ...(лікар) продає – ...(продавець) будує – ...(будівельник)
готує – ...(кухар) співає – ...(співак) стриже – ...(перукар)
грає – ...(музикант) друкує – ...(друкарка) водить літаки ... (пілот)
носить газети –...(листоноша) пише книги – ...(письменник)

Предметний світ

Згідно з “Базовим компонентом дошкільної освіти в Україні” старший дошкільник має зацікавлено ставитися до предметного середовища, знаходити у ньому знайоме і незнайоме; виділяти тотожне, схоже, відмінне; визначати безпечне і небезпечне; диференціювати його на “моє”, “наше”, “чуже”; на “індивідуальне” та “загальне”; “близьке” і “далеке”. Усвідомлювати цінність, знати походження більшості предметів, вміти пояснити їхнє призначення.

Житлове середовище

Дитина повинна оперувати поняттям “житло”, називати основні предмети побуту і вжитку, технічні засоби та побутові прилади, які допомагають людям у домашньому господарстві, розуміти призначення кожного. Розуміти роль житла в житті людини.

Пограйте з дітьми.

– Д/гра **“Які предмети можна назвати словом “меблі”?**

(Слова в дужках в усіх іграх даються на допомогу дорослим).

(ліжко, диван, книжкова шафа, стіл, полиця, стілець, крісло, шафа для одягу, тумбочка...).

– Д/гра **“Чайний посуд – що це?”**

(чайник для заварки, цукерниця, чашка, блюдце, молочник, чайна ложка, склянка...).

– Д/гра **“Що відноситься до столового посуду?”** (тарілка, ложка, виделка, ніж...).

– Д/гра **“Як сказати одним словом:** каструля, чайник, сковорідка?”
(Кухонний посуд).

– Д/гра **“Яку ти знаєш побутову техніку?”**

(холодильник, телевізор, праска, пральна машина, пилосос, кавоварка, магнітофон...).

– Д/гра **“Назви одним словом:** машина, дзига, м’яч, лялька, кубики, піраміда, ведмедик”. (Іграшки).

– Д/гра **“Як назвати сокиру, пилку, молоток, рубанок... одним словом?”**
(інструменти).

- Д/гра **“Що потрібно школяру?”**
(портфель, лінійка, ручка, гумка, олівець, зошит, щоденник, підручник...).
- Д/гра **“Що відноситься до одягу?”**
(пальто, плащ, куртка, шуба, сукня, майка, шорти, штани, спідниця, кофта, сорочка, сарафан...).
- Д/гра **“Що на голову одягнемо?”**
(головні убори: шапка, панама, капелюх, берет, хустка, кашкет...).
- Д/гра **“Що належить до взуття?”**
(туфлі, черевики, чоботи, тапки, валянки, кросівки...).
- Д/гра **“Що допоможе бути чистенькими?”**
(предмети гігієни: рушник, мило, мочалка, зубна паста, зубна щітка, шампунь...).
- Д/гра **“Що на ліжечку в нас є?”**
(постіль: простиня, покривало, ковдра, подушка, матрац, наволочка...).
- Д/гра **“Що зайве, чому?”**
- ложка, стіл, тарілка, виделка;
- телевізор, відеомагнітофон, диван, музичний центр;
- книга, книжкова шафа, стіл, стілець;
- портфель, підручник, ручка, парта;
- шуба, куртка, шапка, пальто.

За межами житла

Дошкільник має оперувати назвами основних споруд соціального призначення. Розуміти взаємозв'язок між потребами людини в теплі, світлі, воді та функціонуванням різних технічних комунікацій та відповідних установ. Усвідомлювати доцільність поділу міста, селища на вулиці, відведення спеціальних місць для руху людей і транспорту. Називати різні види транспорту. Орієнтуватися у правилах дорожнього руху, керуватися ними.

Пограйте з дітьми.

Необхідно познайомити дітей з місцезнаходженням і призначенням лікарні, бібліотеки, пошти, телеграфу, магазинів, аптеки, перукарні, школи, д/садка.

- Д/гра **“Доповни речення”**.
- Діти звісно вчать в ... (школі),
- А комбайн працює в ... (полі).
- Ми лікуємось в ... (лікарні),
- А стрижемо в ... (перукарні).
- Ліки беремо в ... (аптеці),
- А книжки в ... (бібліотеці).

Дайте дітям поняття про наземний, повітряний, водний транспорт. Вивчіть узагальнюючі слова. Познайомте зі спорудами, які мають відношення до

транспорту. (Водний транспорт – річковий порт; повітряний транспорт – аеропорт, ангар; наземний транспорт – вокзал, автостанція, депо).

– Д/гра **“На чому я подорожую?”**

Наземний транспорт: ... (машина, поїзд, автобус, тролейбус, трамвай...).

Повітряний транспорт: ... (літак, вертоліт, ракета...).

Водний транспорт: ... (човен, корабель, катер, пароплав...).

Користування предметами (споживання)

Дитина шести років має знати про те, що кожний предмет використовується (споживається) для задоволення потреб людини. Вміти використовувати за призначенням основні предмети, знаряддя праці, речі, прилади, дбайливо до них ставитися, знати місце зберігання кожного. Володіти елементарною культурою споживання продуктів праці інших людей.

Пограйте з дітьми.

– Д/гра **“Який предмет потрібен?”**

1. Щоб визначати час.
2. Розмовляти на відстані.
3. Спостерігати за зірками.
4. Вимірювати вагу.
5. Міряти температуру.
6. Варити їжу.
7. Намалювати картину.
8. Їсти суп.
9. Чистити зуби.

Виготовлення предметів (виробництво)

Дошкільники мають знати про існування різних виробництв, що виготовляють предмети вжитку, технічні прилади та знаряддя, засоби пересування та зв'язку. Називати деякі з відомих. Розуміти відмінності між виробничою діяльністю дорослої людини та предметно-практичною дитини. Охоче займатися практичною діяльністю, доводити розпочате до кінця.

1. Пограйте з дітьми.

1. Необхідно дати дітям поняття про матеріали, з яких виготовляються предмети: папір, тканина, деревина, метал, глина, скло, пластмаса, гума.

2. Д/гра **“З чого зроблений предмет?”**

3. (рушник, стіл, ложка, окуляри, ручка, книга, сукня, чашка, лампа, пилка, лінійка, гумка, лялька, м'яч, шорти, ніж, подушка, олівці...)

– Д/гра **“Що буває дерев'яним, скляним, гумовим?”**

– Д/гра **“Що зайве?”**

- рушник, наволочка, окуляри, сарафан;
- тарілка, ложка, чашка, цукерниця;
- ніж, каструля, шпалери, таз;
- ваза, ковдра, окуляри, лампочка;

- книга, газета, олівець, зошит;
- лінійка, ручка, зубна щітка, стіл

Знання безпеки життєдіяльності

Світ речей, природи і людей чатує на дитину. Батькам важливо підготувати сина чи доньку до взаєморозуміння, взаємоповаги їх, навчити правил безпечної взаємодії з ними.

Щороку тисячі пішоходів: дорослих та дітей, травмуються та гинуть на дорогах і в автокатастрофах. **Профілактика автотравматизму** вимагає від дитини вміння самостійно аналізувати дорожню ситуацію, запобігати порушенню правил пішохода, правильно діяти в екстремальних ситуаціях. Особливо важливо розвивати дитячу спостережливість, швидкість реакції. Аналіз нещасних випадків з дітьми під час автопригод дозволяє виділити шість основних груп причин дорожньо-транспортних ситуацій:

- погано проглядається дорога (колір машини зливається з оточенням);
- увага дитини відволікається від контролю за рухом транспорту;
- відсутність умінь визначити швидкість руху автомобіля та часу його наближення;
- незнання та слабка орієнтація в плануванні шляху: визначення середини проїзної частини дороги, острівців безпеки для пішоходів – „зебра” тощо;
- раптова поява батьків чи знайомих на протилежному боці вулиці, коли виникає нагальна потреба зустрітися;
- ігри дітей поблизу дороги, втрата дитини контролю за власною поведінкою (дитина, іграшка потрапляють на проїзну частину дороги).

Основне завдання батьків – навчити дітей орієнтуватися на вулицях та дорогах, виховувати інстинкт самозбереження, розуміння загрози життю і здоров'ю від автотранспорту, оволодіння правилами адекватної, безпечної поведінки. Варто пам'ятати, що знання правил дорожнього руху не позбавляє небезпеки, бо водії автотранспорту, як і чимало пішоходів, порушують їх.

Шановні батьки! Крокуючи з дитиною по вулиці, зупиніться і з цікавістю запитайте її:

- чи дотримуються водії правил дорожнього руху;
- як діти і дорослі користуються правилами пішохода чи дотримуються показників світлофора;
- разом з дитиною проаналізуйте порушення правил водіями, пішоходами.

Дайте оцінку власним вмінням переходу керованого перехрестя. Проведіть аналіз існуючої ситуації: чи завжди безпечно переходити дорогу на зелений вогник світлофора, проїздити перехрестя на дозволений знак, чому обов'язково дорогу треба перетинати під прямим кутом, а не навскоси.

Запропонуйте дитині пограти в гру „Світлофор”: дитина піднімає кольоровий круг, який дозволяє чи забороняє рух пішохода; гру „Автоінспектор” – дитина оцінює правильність дій пішохода, позначаючи похибки підняттям червоного прапорця.

Загадайте загадку „Їздять нею безупинну,

Їздим, ходимо по ній.
По кривій і по прямій,
А якщо втомились ноги,
Відпочинем край... (дороги)

Велику небезпеку являють некеровані перехрестя, де дітям потрібно самостійно обрати місце і час безпечного переходу. Для профілактики авто травматизму, перебуваючи на дорогах, вулицях. організуйте спостереження за транспортом: види машин, їхній колір, які більш помітні, котрі зливаються з кольором рослинності, асфальту, оточуючим пейзажем.

Пограйте в гру „Хто перший помітить автотранспорт?”. Тренуйте у дітей реакцію швидкого бачення машини, визначення швидкості її пересування та наближення до місця переходу. Порівняйте швидкість руху різних автомашин; вантажного, спеціального призначення, легкового - різних марок вітчизняного та зарубіжного виробництва.

Запропонуйте шляхом відлічування секунд з часу появи об'єкту в полі зору до безпосередньої близькості до дитини визначити час наближення автотранспорту. Порівняйте разом з дитиною різницю тривалості часу наближення різних видів автомашин. На пустельній дорозі повправляйте дитину перетинати шлях, відлічуючи секунди. Дайте дитині можливість дійти висновку про правильність вибору часу для безпеки її руху.

Розгляньте проїзну частину вулиці, її знаки: осьова лінія, пішохідні переходи, місце зупинки транспорту, „зебри” для зупинки і переходу пішоходів. Доручіть дитині навчити правил поведінки на вулиці свого братика, сестричку, бабусю. Проводьте спостереження за рухом автотранспорту за складних дорожніх умов в різні пори року та погоду: дощову, снігову, вітряну, сонячну. Це сприятиме формуванню навичок адекватної безпечної поведінки дитини, збереже здоров'я та життя Вашого сина чи доньки.

Електрострум - друг чи ворог? Все залежить від обізнаності дитини про явище, володіння правилами користування електроприладами. В побуті існує шкідлива думка беззаперечної ізоляції дошкільника від всілякого контакту з електрообладнанням. Щойно дошкільник став школярем та отримав право на самостійне користування всіма оточуючими його предметами та приладами з дозволу чи самовільно. Щоб не завітала небезпека до Вас, озбройте хлопчика, дівчинку певними знаннями та навичками дійства з електроприладами, які необхідні дитині при самообслуговуванні, організації свого дозвілля тощо.

Уточніть поняття дітям про те, що електричний струм – найзручніша для використання енергія. Електрика допомагає в побуті, промисловості, транспорті, медицині та ін. Електричний струм виробляється на електричних станціях і передається дротами до житлових будинків, шкіл, організацій заводів тощо. Електричний струм дуже небезпечний, може позбавити людину, живу істоту життя. Електрострум невидимий і не має запаху, його наявність можна виявити та визначити лише спеціальними приладами: лічильниками в приміщенні. Електричний струм може вразити при безпосередньому контакті з струмовивідними частинами електроустаткування або при перебуванні в зоні обірваних електропроводів, чи під лініями високої напруги (зона небезпеки – високі фруктові дерева під електропроводами).

Простежте з дітьми систему електроприладів у Вашій квартирі, виявіть їх вміння користування ними, визначте місця, в яких не можна забивати цвяхи та

руйнувати стіни, тому, що там проходять електропроводи. Спільно з дітьми визначте небезпечні місця в будинку, на підвір'ї, виготовте застережні знаки. Розмістіть їх у відповідних місцях, доручіть дитині повідомити своїм ровесникам, знайомим про існуючу небезпеку.

Пам'ятайте самі і навчіть дітей правил техніки безпеки: заборонено підніматися на стовпи повітряних ліній електропередач, закидати гілля та інші речі на дроти повітряних ліній, чіпати обірвані дроти і підходити до них близько, чистити електроосвітлювальну апаратуру вогкими ганчірками, торкатися до проводів, в яких ушкоджена ізоляція, витягувати за шнур вилку з розетки. Забороняється відчиняти дверцята розподільних шаф, трансформаторних підстанцій, проникати в них, знімати плоди з дерев, гілки яких торкаються або близько розташовані до електричних проводів. У разі враження електрострумом негайно викликати швидку медичну допомогу по телефону 103.

Ще більшу небезпеку для дітей становить **вогонь** від звичайного сірника.

Сплять сумирно донечки	Лишає він страшні сліди,
У хатинці скриньочці.	Усе він пожирає.
У маленьких донь,	А як даси йому води
В голові вогонь. (Сірники)	Одразу помирає. (Вогонь)

Людина з часів свого існування тягнулася до вогню, який так приваблює сьогодні наших малюків. Завдання батьків створити у дітей розуміння важливості вогню в житті, навчити їх бачити небезпеку в необачному користуванні ним, уникати пожежного травматизму, оволодіти початковими навичками профілактики пожежного лиха.

Запам'ятайте: контакт дитини з сірником відбудеться обов'язково! Щоб не трапилось лиха, зробіть сірничок добрим знайомим, станьте посередником між ним та дитиною. Наодинці з вісником вогню дитина втрачає рівновагу від раптового спалаху, від опіку пальців при неправильній позиції утримування сірника, від остраху перед батьками за порушення заборони дорослих, від пожежі, якою дорослі нажахали дитину.

Знайомство дошкільника з сірничком влаштуйте таким чином:

- запаліть сірник в присутності дитини, подивіться на нього;
- запропонуйте дитині наблизити руку до сірника з коментарем: холодно, тепло, гаряче, супроводжуючи теплові відчуття дитини;
- за бажанням дитини дайте їй спробувати імітувати рухи запалювання сірника без голівки. Тертя треба проводити від себе по горизонталі трохи вгору, щоб при спалаху вогонь не торкнувся пальців дитини і не злякав її;
- запропонуйте дитині запалити сірник, попередньо оглянувши місце, куди він може впасти в разі невдалої спроби (визначити безпеку загоряння, провести профілактику; періодично тренувати дитину в запалюванні сірника до повного оволодіння вмінням);
- розширити знання дитини про засоби гасіння вогню водою, піском, накриттям мокрою ганчіркою;
- у випадках отримання опіків, ушкоджень шкіри викликати швидку медичну допомогу – телефон 103;
- при пожежі телефонувати – 101.

Усвідомлене і правильне володіння сірниками допоможе дитині обслужити себе в період самостійного перебування вдома, позбавить ризику пожежної катастрофи.